

L'ÈPOCA DELS POPS

● Per cert, parlant de cine, vegem el programa de la Festa Major de 1954. Els lloretencs que van anar al Modern van poder admirar la Lana Turner en la pel·lícula "La viuda alegre", sobre melodies de Franz Lehar; a l'Olivia de Havilland i al, llavors, jove Montgomery Clift en "La Heredera" i a l'Orson Wells en "El enigma de Manderson". Els petits tingueren l'oportunitat de contemplar "Alicia en el país de las maravillas" de l'inefable Walt Disney. També es va projectar un film amb títol més impactant: "No matarás".

El doctor Adler va crear, en aquella època, una botiga inimitable: La Nao, model d'allò que encara hauria de tenir algun establiment de Lloret: gràcia, tipisme, tradició, art i sabor autèntic. Eren, també, els anys de "l'Ham", la sala de festes que s'inventà el polifacètic Josep Ma. Del Rio al carrer de Sant Miquel i que constituïa un veritable cau per als noctàmbuls; un cau amb un segell propi, amb ambient de pescadors, que no es va saber repetir gairebé enlloc més. Amb un altre estil s'havia obert, a l'antiga Sènia de Can Cadernera, "La Masia del Pinar", amb nom castellà i que s'autotitulava "el primer night-club de la Costa Brava".

"Can Maitanquis" seguia la línia de sempre: esperit de servei, un cert tipisme, qualitat, tracte amatent... Acol·lia, a la vega, els vells pescadors i els estiuejants que agraïen aquell ambient i clima. Al davant, la carnisseria de Ca l'Oliva tenia bona fama. L'amo s'inventava uns curiosos rodolins que publicava a tall d'eslogan en els anuncis del programa de la Festa Major. Un, per exemple, deia: "Una bona festa passaré, perquè a Ca l'Oliva compraré". El capítol de les botigues d'aquell temps és un altre record entranyable que ens produeix una mena de pessigolleix emocional. Què se n'ha fet, Senyor, d'aquella gent! Les altres carnisseries... "Ca l'Ull de Bou", amb l'energia i sol·licitud de "la Juanita", "Ca l'Antonet", coneguda, també per "Cal Llarg", Ca la Maria Salvatella... I les de queviures! Al carrer de la Vila recordem "Cal Cap blanc", de Josep Marquès, regentada amb constància per la seva esposa Rossita i les filles; Can Maura, amb la Dolores, sempre amatent; la fruiteria de Ca la Congs; Ca la Ganxina, on la Cristina ja s'esforçava per entendre i complimentar els primers turistes i on trobàveu unes maduixes petites de jardí que, un cop morta ella, ja no hem pogut comprar enlloc; al carrer de Miquel Ferrer, "Can Pere Plajas". En Pere i la Gauden -la seva esposa- apuntaven puntualment els deutors en una tira llarga de paper que en deien "Sa Pel·lícula". Al costat, hi havia "Can Plajas del Pa", de l'altre germà Pou. Al carrer Conill i Sala, En Pepet Droga en un establiment on hi havia de tot en generós desordre, us atenia amb exasperant lentitud. Allà s'hi practicava allò del "lento, pero seguro". A la cantonada del carrer Galceran amb el de Sant Pere hi havia Can Miquelet, on simultanejaven la venda de queviures i el lloguer de cases (fou el precedent de la immobiliària Bonet Planella). Agustí Bonet, germà d'en Miquelet, regentava la casa parel de la família a la plaça Piferrer i hi tenia una botiga d'ultramarins -"Can Vadó Pastor"- i el bar "Costa Llevantina".

Per a comprar peix s'havia d'anar a Cal Marxant, del carrer de la Civada, on us atenia la Maria, En Pepet i, fins i tot, la seva mare, la Mercè Marxanta, tota una institució a Lloret. També venien gel. A "Can Pere del Peix" tampoc hi faltava clientela. Sota la batuta de la Maria i de la seva nora, la Nuri, estiuejants i lloretencs de sempre hi eren atesos amb serietat. I ara que hem parlat de gel, deixem constància que, en aquells moments, s'havia creat a Lloret una fàbrica d'aquest producte, al carrer Jardins, en recordem treballant l'encarregat Antoni Llorens. Un altre producte d'aquesta fàbrica fou l'orxata "El Cadi", ben anunciada a les publicacions locals.

L'orxata, l'aixerop amb sifon, les taronjades i llimonades, eren encara les begudes de l'estiu, al bar Garbí, a Ca l'Alimany, al Casinó... La Coca-cola tot just començava i la gent gran trobava que tenia gust de medicina. Els sifons i les gasoses provenien de Can Gispert. Aquell establiment situat al carrer de Sant Josep estava prop de casa i, de tant en tant, l'explosió d'algun sifó a mig omplir, em recordava la seva proximitat. El vell Gispert repartia els caixons de beguda pel poble amb un carret tirat per un deliciós burret. No hi havia la gran quantitat de repartidors d'ara ni es trobaven engolfades de camions a les zones de càrrega i descàrrega. A tot estirar, només tinc presents els camions d'En Masens, comerciant de vins, i el de la "Lejía Doménech" de Malgrat,

casa fundada l'any 1922, que aparcaven davant la font de Sant Josep per anar a portar el material a Can Plajas.

Al carrer de Sant Pere, la Margarida Paltré ofería els serveis de planxadora. Al de la Vila, la barberia dels Germans Cintet era l'àgora on els lloretencs discutien els afers més trascendents -entre ells, la pesca, la cacera i les primeres angleses-. Poc més enllà, al núm. 12, la Conxita Metges, amb el seu estanc us proveïa de segells i facilitava el tabac als fumadors.

Anàvem a comprar el pa a Can Fabregó o a Ca la Siseta Flequera, a Can Lluís flequer, a Ca la Rosa Marlés, a Can Plajas, a Ca la Llúcia -famosa pels bescuits- o a Can Ribot...

Tota la part avui ocupada per l'Estació Terminal, les atraccions Xufré i els blocs de pisos que ho envolten, eren hortes. On ara hi ha la Llar dels Jubilats hi havia la fàbrica de botons de Pedro Garriga, l'olor després per la qual descobria el producte i se sentia de lluny...

Parlava abans de les passejades dels dissabtes al vespre, cap al Rosamar, en acabar les sardanes. Quan es va construir la pista de patinar "El Rancho Chico", allà on hi havia hagut l'antiga bòvila de fer rajols, els lloretencs ens vam acostumar a fer uns passos més i anàvem a contemplar aquella innovació. Algunes s'hi celebraven revetlles i la gent ho anava a gaudir en perspectiva des de la corba de la carretera de Tossa que es trobava a nivell superior. Però també es passejava cap a la riera, sobretot d'ençà que s'hi féu la primera bolera de Lloret on lluien les seves aptituds els elements distingits de la colònia i on els del poble ens vam anar introduint a poc a poc i també vam aprendre a fer "strikes". A La Bolera hi jugàvem també, al "futbolín", joc que també podíem practicar a Can Maitanquis, al Bar Alimany i a La Nyerra, l'antiga taverna de pescadors, de sol enfustissat, que aviat es féu famosa entre els turistes amb el nom de "Chez Tino".

Una mica més enllà de la Bolera, el Sr. Castany hi construí un mini-golf. Foren les primeres atraccions esportives una mica selectes. Però quan els lloretencs empeníem des del passeig o de la Casa de la Vila, la passejada cap a un extrem o l'altre, no oblidàvem de passar per la xurreria que havia creat en Riard Soliguer, instal·lada davant mateix de l'Ajuntament, al costat del pont per sota del qual passen les aigües que recull el carrer de la Torre i a tocar els Banys Ventura, per comprar-hi la bossa de patates o la paperina de xurros acabats de fer. Deliciosos temps aquells!

Francesc Mas, fotògraf dels balls de plaça de les processons, comunions i altres efemèrides entranyables, exposava les fotografies a l'aparador de la seva casa del carrer de la Vila davant la farmàcia Fors, i la gent s'apuntava el número d'aquelles on sortia i corria a encarregar-ne còpies. Ja deia l'auca: "A Lloret ningú s'atura/ que no vagi als Banys Ventura/ I si fa fotografies i va a Can Mas sense manies/".

Un carretó ambulant repartia gelats de "cucurutxo" -vaini-lla, xocolata, maduixa- de la Gavina, pels carrers i la platja.

Era, també, l'època dels "toldos". Les famílies d'estiuejants es feien instal·lar, així que començava la temporada estival un ombràcul constituït per quatre pals que feien de suport d'un sotre d'encanyissat, sota el qual s'aixoplugaven a l'hora del sol. Allà disteses i tranquil·lament estirades o assegudes, les senyores passaven revista a tota l'actualitat social mentre els marits, entre setmana, eren a Barcelona. Les criatures, de blanc -les petites amb barret de cop- jugaven a la sorra vigilades per les dides o "tates" de rigorós uniforme. Els patins, les piragües, eren les embarcacions dels estiuejants.

Els "toldos" s'arreglaven de llevant a ponent de la platja i tothom els volia, si era possible, al davant mateix de casa seva o del carrer més immediat. Això motivava, per part dels fusters que els muntaven -l'Andreu l'Albà En Doménech, En Masó, En Frigola, els Xaine...- un veritable campionat el dia que s'acordava anar-los a instal·lar. Calia veure qui arribava primer. Hi havia fins i tot alguna disputa, ja que tot i tenir més o menys els llocs repartits de cada any sempre hi havia qui volia fer el llest. Aquella feina, fer els sots, posar els pals, clavar la canya, era molt pesada, i les dones dels fusters preparaven botelles d'aigua bullida amb llimona que els treballadors s'emportaven a la platja i bevien, de tant en tant, per apagar la sed. Algunes vegades, els fills dels mateixos estiuejants per tal de divertir-se aprofitant alguna nit de fosc, llançaven algun "toldo" a l'aigua per a riure i passar-s'ho

La riera, l'Hotel "Carabela", el parc del Sanatori ... Una imatge que s'acaba de perdre del tot.

bé. I el pare ja en pagava un altre...!

Ben segur que trobaríem una infinitat més d'anècdotes de noms, de personatges lligats a aquesta època. Però potser l'article resultaria massa llarg. No apurem la jugada i deixem altres comentaris per a una altra ocasió. Diguem, per acabar, que aquells temps que podem batejar com "l'època dels Pops" van tenir indubtablement, el seu encant la seva poesia, la seva importància. encara que com sempre passa en som conscients molts anys després. Algun noi lloretenc degué sospirar per alguna filla d'estiujants, en que fos "un somni d'una nit d'estiu" i qui sap si algun petó mig amagat segellà, en una cantonada, l'afecte que, malgrat les disputes, es professaven les dues comunitats llavors presents a Lloret: els del poble i els "veranejants".

Joan DOMENECH i MONER

LLETRA DE MIAMI

● MALECON, murallón, terraplén para la defensa de las aguas Del latín vallatio, defensa; de vallum, trinchera.

Anglès.- Breakwater, dike, embankment, jetty, pier, sea-wall.

Aiemany.- Damm, Dammweg, Deich, Kai, Mole, Pier, Wehr-damm.

Francès.- Jetée, digue, brise-lame.

Italià.- Diga, molo, banchina.

Català.- Malecò, terraplé, dic, diga, trencaones.

Romanet Passapera m'ha fet arribar amb puntualitat prussiana una còpia de l'escrit del meu amic Laurus Nobilis responnent a una lletra meua de Miami. Amb la mateixa promptitud corresponc.

El meu amic Laurus Nobilis —doncs considero amic meu tot aquell que té la paciència, i el bon gust de llegir-me— respònd a la meua última lletra amb un documentat escrit ple de interessants suggerències. Però si bé considero un plaent deure felicitar'l per la seva erudició i galanura d'estil, lamento no poguer fer-ho en quant a la seva originalitat. Tractaré d'explicar-me:

Fa ja molts anys, quan el passeig objecte d'aquesta agradable discussió no estava encara del tot acabat, el senyor Esteve Fàbregas proposà el castís, sonor i no sempre ben flairós nom de Sa Pallissada per la via construïda al lloc que fins poc abans tenia aquell nom Vista, però, la mala reputació que entre la gent gran de Lloret aquell nom tenia, decidirem que el que calia donar al nou passeig era el de la persona o persones que ens l'havien construït sense que als lloretencs ens costés la cosa un duro. La deplorable classe política que aquest país ha gairebé sempre patit no permeté que aquella noble proposta prosperés. Els polítics de la nostra terra creuen en una espècie de màquina del temps de Wells: Quaranta anys de història es posen dintre d'una vagoneta s'apreta un botó i... ja està!

En quan als noms DRASSANES i MESTRANÇA plens de poesia i de història, fa temps també que vaig donar la meua opinió —desfavorable— a n'aquestes mateixes pàgines. Estic contra el nom Drassanes per una irreprimible repugnància en imitar les maneres dels altres pobles. No parlem de la intensitat d'aquesta repugnància quan la cosa es tracta de Barcelona. Mestrança m'agradava més, però no cal oblidar que els nostres amics de Blanes ens podrien tractar de imitadors sense imaginació si els prenguéssim aquest, per altra banda, escaient nom.

Cal que manifesti que la meua proposta —perfectament inútil—, ja ho sé de Malecón no és efecte de cap nostàlgia, que mai he sentit, sino fruit de una exhaustiva documentació i una lògica conseqüència.

Si com espero vostè és lloretenc, i com em temc és també un home amb anys, durant aquests últims haurà tingut ocasió de veure la mar de llevant embestint i rompent-se en més d'una ocasió de veure la mar de llevant embestint i rompent-se en més d'una ocasió contra aquella obra

"L'onada s'esberla i cau ressonant. Mar brava, mar verda mar escumejanta." Cantà Maragall. La mar de garbí no ho ha fet encara perquè necessita dies per fer el que la de llevant fa en unes hores. Desitjo que visqueu lo suficient per a veure-ho.

No és defensar Lloret de la mar la finalitat d'aqueixa obra? No és Malecón el nom que li correspònd? Per què no donar-li?

Objecció: No és un nom català.

Tampoc ho eren de catalans els noms d'aquells barcos que portaren a la riquesa, a l'aventura i a la mort a tants lloretencs; Dos Hermanos, Dichosa de Nuevitas, Segundo Romano, Bella Dolores, Deseada, Joven Agustín ... També deien barco, juanete, velacho, estacha, cabo, cangrejo, pico, aquella gent que els menava. Em direu que la majoria d'ells eren analfabets.

Vos diré, amic, que la història l'ha escrita la gent de tonsura, però l'han feta soldats i mariners.

● Espero deixar-me veure ben aviat per aqueixa terra. Espero també prendre'm un cafè ben calent o una cervesa ben fresca amb vós i amb Romanet --no al "Café de la P... su madre", que això sí que és pura nostàlgia sino a una d'aqueixes terrasses que teniu al .. Passeig del Malecón.

Afectuosament vostre,

Miami, estiu de 1988

El Senyor Escarpanter